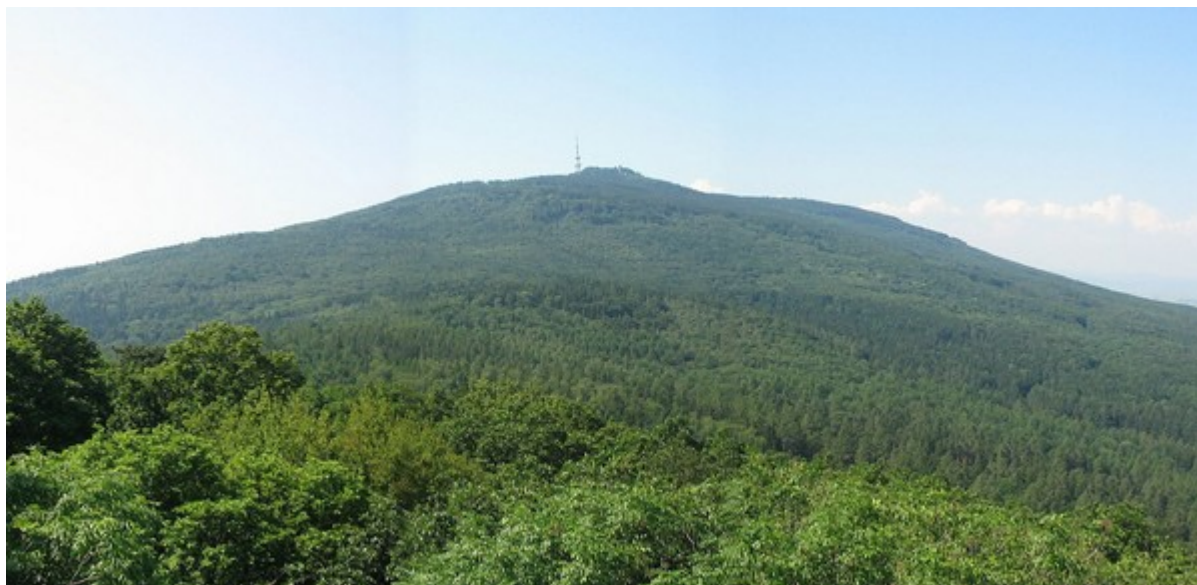

Miejsca święte wiary ojców

14 lutego 2015

Gdybym zapytał cię, drogi czytelniku ile znasz miejsc świętych wiary ojców na naszej ziemi? Ile ich wymienisz? Pewnie Ślężę, ale co dalej? Jeśli nie wiesz, to posłuchaj o kilku, jeśli wiesz też warto sobie przypomnieć.

MIEJSCE ŚWIĘTE, MIEJSKA MOCY

Słowianie nie mieli świątyń w naszym rozumieniu, mieli miejsca mocy, które czasami wyznaczali otaczając je wałem kamiennym, czy też w inny sposób, stawiali ołtarze, menhiry czy też posągi bóstw. Były to święte gaje, święte góry, wyspy i jeśli były to miejsca składania ofiar na wolnym powietrzu to miejsce takie nazywano trzebiszczem. Niekiedy w takich miejscach powstawały budowle w których palono stale utrzymywany ogień ofiarny i takie miejsca nazywano kapiszczami, od osmalonego od ognia dachu. Rekonstrukcję takiego kapiszcza możemy zobaczyć na filmie „Stara Baśń”.

Nieraz słyszę, że ojcowie nasi modlili się do świętych drzew, świętych kamieni. Nic mylniejszego, nie robili niczego innego niż dziś robi katolik modląc się przed figurką na skraju drogi, czy też przed świętym obrazem Matki Boskiej. Oni też w tym miejscu modlili się do Boga, a nie drzewa czy posągu.

Przecież oni znali przyrodę wielokrotnie lepiej niż my, żyli z nią na codzień, ona wyznaczała im życie w dostatku, lub śmierć głodową na przednówku, czy drzewo mogło być dla nich bogiem?

Kapłani byli zwykłymi ludźmi żyjącymi z pracy rąk własnych i tylko na czas świąt wykonywali funkcje sakralne. Świątynie z zawodowymi kapłanami oraz z zawodowymi obrońcami pojawiły się dopiero na styku z chrześcijaństwem tak świątynia w Arkonie na wyspie Rugii, gdzie świątyni strzegło 300 jeźdźców, czy po dziś dzień nie odnaleziona świątynia Radogoszcz w grodzie Redarów.

Z pewnością dziś nie odnajdziemy wszystkich miejsc świętych wiary ojców. Pod siekierami padły święte gaje, w miejscach szczególnego kultu stawiano świątynie chrześcijańskie, mimo to o wielu takich miejscach wiemy, choć wielu nadal chce wymazać to z pamięci. Takich miejsc znamy wiele, choć część z nich tylko hipotetycznie, gdyż jakoś nie znalazły się pieniądze na sprawdzenie tych hipotez.

ŚLĘŻA

Bezsprzecznie Ślęża jest jednym z najlepiej znanym miejscem świętym wiary naszych ojców. Po dziś dzień widać tam wały kultowe. Jest to prastare miejsce kultowe, znajdujemy tam ślady bytności zarówno Celtów (rzeźby mnicha, niedźwiedzia z symbolem słońca, krzyża) jak i Słowian, a pewnie i wcześniejszych kultur.

GÓRY ŚWIĘTOKRZYSKIE

To kompleks co najmniej trzech miejsc świętych. Największym jest Łysiec – od słowa Łyskać, błyszczyć, albo „łys” łysy (dziś św. Krzyż), miejsce kultu trzech mocy, Pogody, Śwista i Pośwista, jak twierdzi Długosz, czy też Łady, Boda i Lela, jak twierdzi „Powieść rzeczy istney”. Było to jedno z największych centrów wiary ojców działające do najmniej od VII po XI w. Po chrystianizacji tego miejsca i zastąpieniu trójcy bogów „trójką przenajświętszą” kult dawnych wierzeń odbywał się na

zboczach góry po wiek co najmniej XV. Świadczą o tym zakaz wydany przez Kazimierza Jagellończyka z roku 1468 jak również skargi mnichów na głośne zachowywanie się ludności w okolicach 1 maja. Ale Łysiec to tylko jedna z trzech znanych nam świątyń w tym miejscu. Drugą jest góra Dobrzeszowska odkryta w połowie lat 70 przez ekipę Eligii Gąsowskiej. Jest to świątynia o której wzmianki nie znajdujemy w żadnych dokumentach, zaś odkryte ślady są naprawdę warte zobaczenia, choć tylko dla wcześniej przygotowanego turysty, wyposażonego w mapę miejsca. Żadnych wskazówek informacji, czy choćby tablic informujących na miejscu nie znajdziemy. Dlaczego?

Trzecim miejscem świętym jest Góra Siniewska, na której symptomy wskazujące podobne założenie świątynne znalazła również Eligia Gąsowska. Jednak pieniędzy na badania jakoś po dziś dzień nie znaleziono. Jest tam tylko rezerwat przyrody.

WZGÓRZE TUMSKIE, PŁOCK

Ważnym miejscem kultowym wiary ojców na Mazowszu jest wzgórze Tumskie w Płocku. W najważniejszym punkcie wzgórza zbudowano z otoczaków polnych kamienny krąg i takimi kamieniami wybrukowano kolisty obszar wokół płaskiego ołtarza. Za ołtarzem wznosił się drewniany wizerunek bóstwa. Miejsce to było miejscem kultowym Celtów już 400 lat p.n.e. później przejęli je Słowianie. W miejscu tym w XI w. zbudowano kościół wraz z grodem, który później stał się stolicą Mazowsza.

Gontyna św. Małgorzaty, kościół Norbertanek, Najświętszego Salwatora w Krakowie

To miejsca święte wiary ojców w Krakowie. Warto zauważyć że te trzy miejsca kultowe, gdzie stoją dziś świątynie chrześcijańskie swym układem odzwierciedlają układ mgławicy Oriona na mapie nieba. Dla Słowian pas Oriona symbolizował trzech kosiarzy.

GÓRA GRODOWA – WYSZOGRÓD

To kolejne słowiańskie miejsce kultowe, w którym znajdujemy

kamienny krąg datowany na 400 rok p.n.e. Ślady kultów słowiańskich pojawiły się tam około roku 670 n.e.

GAIK W RADZIKOWIE STARYM

Badania archeologiczne wykazują istnienie tam ośrodka kultowego w VI – VII w n.e. Znaleziono tam miejsca po 25 palach i 13 jamach ofiarnych. Tradycja składania pisanek w tym miejscu i wzniecania ognia w wieczór świętojański, czy też palenia pierwszych zżętych snopów dotrwała tu aż do XX w.

BABIA GÓRA KOŁO CHOROSZCZY NA PODLASIU

Tam znajdował się święty gaj, w którym ludność miejscowa pozostawiała ofiary przez wiele wieków po przyjęciu chrześcijaństwa. Dziś postawiono tam posąg i miejsce to staje się jedną z atrakcji turystycznych na szlaku rowerowym między Narwiańskim Parkiem Narodowym a Białymstokiem.

GNIEZNO, GÓRA LECHA, KATEDRA GNIEŹNIEŃSKA

Na Górze Lecha w VI-VII w n.e. powstało silne miejsce kultowe, do którego pielgrzymowano ze wszystkich stron. Opisuje je Długosz. Według niego poświęcona była opiekunowi zmarłych Nyjowi, którego prawdopodobnie należy kojarzyć z Welesem, bogiem zaświatów. Również badania przeprowadzone w latach 1936-38 przez prof. Kostrzewskiego w podziemiach katedry Gnieźnieńskiej wykazały istnienie tam palenisk kultowych z okresu przedchrześcijańskiego.

OSTRÓW LEDNICKI

Również miejscem kultowym Słowian była wyspa znana jako Ostrów Lednicki. W tym miejscu powstał jeden z głównych grodów Mieszka i tu prawdopodobnie urodził się Chrobry. Również pewne znaleziska wskazują, że tak samo jak w Gnieźnie było to miejsce poświęcone Welesowi.

CHEŁMSKA GÓRA KOŁO KOSZALINA

Było to miejsce w którym najprawdopodobniej czczono Słońce wykorzystywane przez różne kultury, możliwe, że już 1000 lat p.n.e. W czasie badań archeologicznych w latach 1959 i 1962 natrafiono na ślady spalonej gontyny w której wnętrzu po przekątnej znajdowały się dwa paleniska o średnicy ok. 50 cm. Prawdopodobnie w środku między tymi paleniskami ustawiono posąg. Znaleźiska kości zwierzęcych w naczyniach koło miejsca świętego wskazywały, że składano tam ofiary ze zwierząt. Mnich Helkold wspominał, że często były to woły i owce.

ŚWIĘTA GÓRA KOŁO POLANOWA

Innym ważnym miejscem kultowym Słowian pomorskich była Święta Góra, tu prawdopodobnie znajdował się święty gaj. W kronikach znajdziemy informacje, że na szczycie zbierali się Słowianie. W XIV wieku Cystersi zbudowali tu świątynię poświęconą Matce Boskiej, niedaleko znajduje się cudowne źródło. Teren ten nie doczekał się jednak jeszcze kompleksowych badań.

SZCZECIN

O słowiańskich kultach w Szczecinie wiemy stosunkowo dość dużo. W Życiorysach św. Ottona Bamberskiego autorstwa Herborda i Ebbona zapisano, że znajdowały się tam dwa drzewa, które otaczano wielką czcią. Spod jednego z nich, dębu wypływało źródło poświęcone Perkunowi. Otton początkowo chciał te drzewa ściąć, ale na prośbę mieszkańców zostawił te drzewa po złożeniu przysięgi, że nie będą miejscem kultu. W okolicach Szczecina były co najmniej trzy świątynie słowiańskie. Główna na wzgórzu Trzygława, który utożsamiany jest z lokalnym wcieleniem Welesa (dziś Wzgórze Zamkowe). W tej świątyni znajdował się posąg bóstwa o trzech głowach, który jak opisuje kronikarz przysyłano na dzień złotą chustą, by nie widział grzechów. Do wróżenia używano karego konia, który dla pomyślności wyprawy miał bezbłędnie przejść trasę między 9 włóczyniami. Po każdym powrocie z wypraw łupieżczych Słowianie składali w świątyniach część łupów. Ocenia się, że zwyczajowo było to ok. 10 % łupów.

Tyle miejsc świętych można wymienić, a to przecież tylko wybrane znane nam miejsca kultowe wiary ojców. Stoją tam dziś znane kościoły i katedry chrześcijańskie. Inne porasta las i tak naprawdę nikt się nimi nie interesuje, a przecież to świadectwo naszej prastarej kultury, świadectwo tego, że nasza kultura nie zaczęła się chrztem Mieszka i jego dworu, że jest znacznie starsza, jak również tego, że mimo nacisków przetrwała ona wiele wieków po chrystianizacji naszego kraju. Czy nie warto udostępnić ich jako miejsc atrakcji turystycznych, kto nam tego broni? Wydaje się, że duży wpływ mają na to „obywatele Watykanu”.

POLACY, CZY OBYWATELE WATYKANU?

Kilka dni temu dowiedzieliśmy się, że do oceny postępowania zdawałoby się biskupa polskiego, Polska i Polacy nie mają prawa. Biskup jest obywatelem Watykanu i nic nam do niego. Ciśnie się więc na usta pytanie, co obywatelom Watykanu do spraw Polski, czemu w jej sprawach się wypowiadają? Obywatel Watykanu, ilu ich w naszym kraju mamy? Są to zarówno osoby legitymujące się paszportem Watykanu, ale przecież to tylko garstka. Znacznie więcej w naszym kraju jest tych co są mentalnie obywatelami Watykanu. Nie raz w moich wędrówkach po zabytkach dawnej Polski spotykałem się z obywatelami Watykanu, mieszkańcami naszych wiosek, naszych miast. To na kopcu będącym grobem celtyckiego woja, ktoś koniecznie musiał postawić chrześcijańską kapliczkę, to zapytasz o taki zabytek naszej dawnej kultury i usłyszysz, to nie ważne, niepewne, nie udowodnione, nie prawda, jak kiedyś mi odpowiedział pewien Przewodnik Świętokrzyski, gdy zapytałem o wały kultowe na świętej górze wiary ojców Łyścu? To szukasz gdzieś w gęstwinie drzew zabytku, który nikt w żadnym przewodniku nie promuje, nikt nie zadbał o właściwe oznakowanie tych miejsc, opisanie zabytków? To usłyszysz, że kultura i wiara ojców to jakieś zabobony niewarte wspomnienia. Czy ktoś kto nie szanuje naszego dorobku kulturalnego może się mienić Polakiem?

Autorstwo: Zawisza Niebieski

Zdjęcie: [Adam Dziura \(CC-BY-SA-2.5\)](#)

Źródło: [Neon24.pl](#)